

Strømstæren

Nyheder fra DOF Storstrøm

September 2023

Efter en regnfuld og blæsende juli måned har vi fået mere solrigt og lunt vejr i august. Her først i september er fugletrækket godt i gang, mens de sene landsvalekuld er ved at komme på vingerne.

Hvis du har indhold til kommende numre af nyhedsbrevet, kan du sende det til kontakt@dofstor.dk.

God fornøjelse med nyhedsbrevet.

De bedste fuglehilsner

Bo Kayser

Kommende arrangementer

Se [DOF Storstrøms hjemmeside](#).

Intensiv træning i vadefugleringmærkning ved Ottenby Fågelstation

DOF Storstrøm støtter unge ornitologer fra lokalområdet og unge, som yder en ornitologisk indsats i lokalområdet. Rasmus Momme søgte i juni om 1.500 kr. til at dække diæter for 15 dages træning i ringmærkning af vadefugle for Ottenby Fågelstation i anden halvdel af juli. Lokalfdelingen støttede med glæde Rasmus og bad ham til gengæld om at skrive en artikel til Strømstæren om opholdet.

Af Rasmus Momme

Islandske Ryle og Rasmus Momme. Foto Rasmus Momme.

I Sydsverige på den sydligste spids af øen Öland ligger en lang odde. For enden af odden omringet af skønne strandenge, stenrev og mudderflader står det gamle fyrtårn "Långe Jan" og skuer ud over

Udsigten mod nord fra Långe Jan. Foto: Rasmus Momme.

Østersøen. Udover fyret er der ikke meget bebyggelse; blot en lille samling huse samt en stor og - ejendommeligt nok - helt utroligt velholdt have. Men det er nu ikke så tilfældigt, at den havens buske og træer står så veltrimmede. De har nemlig været klippet sådan ca. 77 år. På kryds og tværs mellem krat og buske er der sat spejlnet op. Pegende henholdsvis mod nord og syd står 2 kæmpestore helgolandsruser og venter på, at der skal fanges fugle i dem. For det er nemlig lige præcis, hvad der foregår i den have: Ringmærkning af fugle!

Dette er Ottenby Fågelstation. En af de længst fungerende ringmærkningsstationer i Verden; kendt for at producere data af høj kvalitet, samt at give en fantastisk oplæring i både håndtering og aldersbestemmelse af fugle til de heldige ringmærkede, der måtte vælge at besøge stedet. Og denne sommer fra den 19. juli til 1. august var jeg én af de ringmærkere.

Almindelig Ryle. Foto Rasmus Momme.

Jeg har tidligere besøgt stedet, men blot én gang og som turist, så det var rart endelig at besøge stedet "rigtigt", som ringmærker med licens. Det passede så perfekt, at min gode ven Jonas Pedersen hele 2023 er ansat som ringmærkningsansvarlig på stationen, så det var jo oplagt for mig at komme på besøg og få lov at prøve kræfter med en, for mig, helt ny ringmærkningsdisciplin: Vadefuglefangst.

Ud over at der året igennem – og især om efteråret – bliver fanget masser af småfugle i fuglestationshaven, så er Ölands Sydlige Odde også en vigtig rast- og fourageringslokalitet for masser af arktiske vadefugle, der allerede begynder deres returtræt mod syd i juli. Derfor bliver der

også udført standardiseret ringmærkning af vadefugle hele sommeren, og jeg er utrolig glad for, at jeg fik muligheden for at komme og være med til det, da det er en ringmærkningsdisciplin, der stort set ikke bliver praktiseret i Danmark, og i hvert fald kun i meget mindre målestok.

Men for at begynde ved begyndelsen, så ankom jeg glad og spændt til Öland den 19. juli, hvor jeg blev hentet af Jonas og kørt til stationen. Jeg fik hurtigt smidt mine ting i "Det Hvide Hus", som den separate sovebolig kaldes, og der gik ikke mange minutter før jeg sad i ringmærkningslaboratoriet på stationen med min allerførste almindelige ryle i hånden. Det er absolut den mest talrige art i vadefuglefangsten. Et forsigtigt bud er, at 95% af alle de vadere, der bliver mærket på stationen, er almindelige ryler. Men det gør heldigvis ikke spor, for hold nu fast hvor er de nuttede og overraskende nemme at håndtere.

Ringmærkning af vadefugle foregår en smule anderledes end småfuglemærkning, hvilket før mit ophold var den artsgruppe, jeg mest havde prøvet kræfter med. Dels skal man, som en del af målene, måle deres lange, tynde næb, og derudover får alle vadefugle stålringe sat om benet i modsætning til småfugle, der stort set alle sammen får aluminium.

Islandske Ryler. Foto Rasmus Momme.

Stålringe er lidt sværere at lukke, så det skulle jeg lige vænne mig til. Heldigvis forløb de første dage på stationen roligt med et moderat antal fugle, så jeg fik hurtigt helt styr på, hvordan vaderne skulle processeres. Og

heldigvis for det, for det skulle vise sig pludselig at gå rigtig, rigtig stærkt...

Dværgryle. Foto Rasmus Momme.

Jeg må hellere lige kort forklare hvordan man egentlig fanger vadefugle, for det foregår nemlig hverken i spejlnet eller i helgolandsruser. Hele vejen rundt langs kysten fra stik øst for fuglestationen og helt hen til Långe Jan er der placeret en hel masse såkaldte "walk-in-traps"; små bure i hønsenet, der er lavet som ruser, således at når vadefuglene lander i store flokke på mudderet og tangen og begynder at fouragere, så følger de kanten af burene og ender forhåbentlig med at gå derind, hvorefter de har meget svært ved at finde ud igen. Det fungerer supergodt, fordi de hverken sidder fast eller kan skade sig selv.

Ca. 100 af sådanne bure står placeret rundt på odden, og hver time går man runder og samler alle fuglene ind, putter dem i dertil designede fugleposer og bærer dem med tilbage til laboratoriet, hvor de så bliver ringmærket og sluppet fri igen. Det hårde ved denne disciplin er, at man i modsætning til spejlnet ikke bare kan lukke burene når man er færdig, og man orker jo ikke at samle alle burene ind hver dag... Derfor foregår vadmærkningen på Ottenby i døgndrift! Ja, du læse rigtigt: Døgndrift – stort set. Den første runde går klokken 03 om natten og den sidste er klokken 23 om aftenen. I de resterende 4 timer om natten falder aktiviteten så meget blandt vadefuglene, at der slet ikke er nogen, der går i fældeerne.

Således er der hver time et hold mennesker, der ifører sig vadere, fugleposer (og kikkert!) og går afsted for at tømme vadefugleburene. Og det er hér, at man virkelig forstår, hvorfor

Ottenby er så elsket blandt fuglefolk, som det er! Jeg tror ikke helt, jeg forstod, hvorfor det var så populært, indtil jeg gik min første vaderrunde rundt på odden: Der er simpelthen så fantastisk mange fugle! Udover de kæmpestore flokke af vadefugle er der også kolossale mængder af skalleslugere og ænder, svaner, skarver, hejrer, måger, 5 slags terner, stenpikkere, vipstjerter og dagligt patruljerende hedeheg eller andre rovfugle. Og som om det ikke var nok, så ligger der både spættet- og gråsæler i massevis, som er fuldstændig ligeglade med, at man går rundt og fanger vadefugle mindre end 10 meter fra dem. Der er simpelthen bare fantastisk meget liv!

Ofte tager vaderrunden blot en halv time, og i de første dage var det ofte bare 10 almindelige ryler, man havde med tilbage; 30 hvis det havde været en god runde. Men det stoppede den 25. juli, for derfra kom der fart på: Pludselig havde man runder med 50, 60, 80, 100, 150 fugle, og der blev bare ved med at komme fugle til. Hele odden var simpelthen levende af almindelige ryler! Der blev arbejdet på højtryk dagen lang både med at gå vaderrunder og med at sidde i laboratoriet og måle og veje og ringmærke hver eneste fugl. Jeg sad således i laboratoriet i 7 timer i stræk en dag og ringmærkede, kun afbrudt af tissepauser og en super hurtig frokost. Det er hårdt, men hvad vigtigere er, så er det pissefedt! Og heldigvis var vi hele 14 frivillige, der arbejdede på stationen i de dage, så vi klarede det hele.

Sivsanger. Foto Rasmus Momme.

Vi havde 3 døgn hvor vi ringmærkede over 1000 fugle hver dag, og i løbet af hele mit ophold blev der ringmærket omkring 4-5.000

vadefugle. Jeg vil skyde på, at jeg selv i hvert fald fik sat ring på 500 styk. Ret vildt!

Under mit ophold blev den standardiserede ringmærkning af småfugle også skudt i gang. På de travle dage var det selvfølgelig hårdt både at køre småfuglemærkning og vadefuglemærkning sideløbende, men alting er heldigvis så godt struktureret på Ottenby, så det sagtens kan lade sig gøre, og det var da også fedt at få lidt småfugle i hænderne igen. I juli-august er der sjældent mange fugle, men artdiversiteten kan være høj, og så er det jo alle de lækre afrikatrækkere, man fanger: Udover en del skov-, kær- og gærdesangere var højdepunktet klart over 25 ringmærkede sivsangere på én morgen! Og så var jeg lige ved at falde om af begejstring, da jeg fik lov til at ringmærke en ung grønspætte, der også fandt vej til nettet.

Grønspætte. Foto Rasmus Momme.

Men selv grønspætten blegnede lidt i forhold til alle de fantastiske vadefugle, jeg fik lov til at ringmærke under mit ophold. I løbet af de 14 dage jeg var der, fangede vi intet mindre end 14 forskellige arter af vadefugle: Alm. ryle, islandsk ryle, dværgryle, temmincksryle, krumnæbbet ryle, mudderklire, svaleklire, tinksmed, rødben, stenvender, stor og lille præstekrave, brushane, og ikke mindst; kærløber!

Kærløber. Foto Rasmus Momme.

Men alt godt må slutte, og da datoen ramte 1. august, måtte jeg vende snuden hjem til Danmark igen. Men jeg kunne næsten ikke have drømt mit ophold på stationen bedre; hverken med hensyn til de fantastiske mængder af fugle, eller det fantastiske hold mennesker, der bare tog så godt imod mig. Så det blev heldigvis ikke et "farvel" men et "på gensyn", for det var helt sikkert ikke mit sidste ophold på Ottenby Fågelstation.

På GPS-jagt

Af Leif Schack-Nielsen

Den 25. august blev jeg ringet op af Jacob Sterup fra Institut for Ecoscience - Faunøkologi ved Århus Universitet. Han havde fra en svensk ringmærker fået at vide, at en Ride med påmonteret GPS-sender åbenbart lå død i Stege Bugt. Når en fugl i en periode ligger død, bliver den som regel hurtigt splittet ad, men der var en position. Kunne jeg ikke lide prøve at finde GPS-senderen = en nål i en høstak?

Jytte Nissen og jeg kørte straks til Stege Bugt. Store dele af kysten her er helt utilgængelig og mildt sagt ikke særlig lækker med strandsump, dynger af råddent ålegræs, og stillestående vand fyldt med stinkende purpursvovlbakterier. Kun en enkelt vej førte ned i nærheden af kysten. For enden af den ligger en villa. Den tilhører Jyttes tidligere arbejdsgiver og hans kone (de er også lidt fugleinteresserede), men der var ingen hjemme. Vi besluttede derfor at være frække og gå gennem husets have for at nå frem (og jo vi har forklaret ejerne sagen senere, og de syntes, at det var spændende og helt OK!).

Det var første gang, at vi gik langs denne kyst, og det bliver med garanti også sidste. Store vandfyldte, men plantedækkede huller, tæt rørskovsvegetation og andet gjorde de 200 meter frem til den opgivne position til noget af en prøvelse.

Da vi nåede frem, lå der ganske rigtigt et par fjerstumper og enkelte rester af småknogler fra noget, der engang havde været en måge. Men vi kunne ikke se nogen sender. Måske var det ikke den rigtige måge? Man kunne ikke umiddelbart se, om der var tale om en Ride. Jeg ledte videre, mens Jytte med en pind rodede mellem fjerrester og ålegræs. Pludselig lød der et begejstret råb fra hende – GPS-senderen var fundet! En lille firkantet kasse med to elastikseler, til at sætte omkring fuglen.

GPS-senderen med de elastiske seler, som Ride har haft om kroppen. Foto: Leif Schack-Nielsen.

I skrivende stund har vi kun fået at vide, at fuglen var en ung Ride. Hvor i Sverige, den har fået påmonteret senderen, ved vi endnu ikke. Men flere ting tyder på, at det er et sted på østkysten. Mønstret af Ride, som om efteråret trækker ned gennem Sverige, er lidt specielt, idet trækket langs østkysten hovedsagelig består af unge fugle, mens der er en langt større andel af gamle fugle på vestkysten. Hvorfor er der denne forskel? Man regner med, at det skyldes, at årsungerne er mindre erfarne og derfor trækker den korteste vej gennem Den Botniske Bugt og Østersøen, selv om disse områder ikke er så optimale med hensyn til at søge føde. De gamle fugle med større erfaring vælger at følge Sveriges

Kattegatkyst, hvor fourageringsmulighederne er bedre.

Det er ikke ofte, at vi ser Ride omkring Møn. Ifølge DOF-basen er der set 24 Ride på Møn i perioden 2001-2023, men heraf har 10 eller 11 været gengangere, der er set samme dag eller to på hinanden følgende dage på samme lokalitet.

“Oversete” lokaliteter?

Af Leif Schack-Nielsen

I serien om “oversete lokaliteter” ser vi denne gang på en mindre skov på Bogø. Her vil vi virkelig gerne vide noget mere om fuglelivet – så aflæg et besøg og rapportér dine iagttagelser på DOFbasen. Husk, at du kan læse om andre “oversete lokaliteter” i tidligere nyhedsbreve. [Se hjemmesiden!](#)

Bogø Østerskov

Bogø Østerskov er en privat skov med flere ejere. Den består hovedsagelig af højstammede bøgetræer, og er en skov, der bruges meget af lokalsamfundet. Men andre finder åbenbart ikke vej! Hvis man ser på fugleagttagelser fra skoven i DOFbasen, er der forbløffende få, og det skyldes vel nok, at mange ikke finder frem til skoven, som ligger i et hjørne af Bogø. For eksempel var der indtil slutningen af juli i år kun tre fugleagttagelser fra skoven, og de var alle af overflyvende fugle og altså ikke af skovens fugle!

En enkelt observatør står for omkring halvdelen af alle observationer, fordi han i 2017 gjorde en god indsats for at forøge vores kendskab til skovens fugleliv. Men hverken før eller siden er der sket noget særligt. Så vi mangler virkelig viden om fuglelivet i Bogø Østerskov.

Formentlig forekommer alle de almindelige skovfugle, som er knyttet til løvskov. Men det kunne være spændende at vide, om der også er mere end det. Med de senere års ynglefund på både Øst- og Vestmøn af ynglende Lille Fluesnapper, var det værd at eftersøge denne art. Skoven ser ud til at have et godt potentiale for Lille Fluesnapper. Og med sin kystnære beliggenhed bliver den

næsten med garanti besøgt af trækkende Piroler hvert år – vi ved det bare ikke! En tredje art, som er værd at eftersøge, er Korttået Træløber, der begynder at dukke oftere op på lokaliteter ikke mange kilometer borte.

Man kommer til Bogø Østerskov ved at dreje fra Bogø Hovedgade i Bogø By og køre ad Østerskovvej. Som navnet fortæller, fører denne vej til skoven, hvor der er talrige parkeringsmuligheder, for eksempel ved den gamle skovpavillon (N 54.93023 E 12.06899).

Den hyggelige skovpavillon i Bogø Østerskov. Foto: Leif Schack-Nielsen.

Der er rigtig mange, som kører over Bogø, fordi vejen over øen sparer en del kilometer, hvis man skal køre mellem Møn og Falster. Hvis du er en af dem, som regelmæssigt kører over Bogø, var det en god idé lige at lave en afstikker til skoven for at være med til at udbygge vores viden. Du kan være med til at gøre en forskel...

Find en Hvidøjet And!

Af Leif Schack-Nielsen

I juli har der i en periode ligget en Hvidøjet And i den nordlige del af Røgbølle Sø på Lolland. Flere observatører har bemærket, at den til tider var svær at se. Store områder her er private, og det er mange steder svært at se ud over søen.

Det sætter nogle tanker i gang – der er måske flere Hvidøjede Ænder i DOF Storstrøm, end vi véd af. Men de bliver ikke fundet af fuglefolk. Dels er der mange lokaliteter, hvor der kun kommer få iagttagere, og dels er oversigtsforholdene over søerne, hvor arten opholder sig,

vanskelige. Derfor skal vi måske gøre en ekstra indsats her i efteråret for at finde flere.

Hvidøjet And er udbredt i Sydøsteuropa, og i Danmark optræder den hyppigst i den sydøstlige del, altså netop vores område. Man kan møde arten hele året, men der er blevet set flest i perioden august-november i forbindelse med, at Hvidøjet And foretager et spredningstræk. Derfor er det nu, vi skal ud at lede efter Hvidøjede Ænder i vores område! Gennemgå flokkene af Troidænder og Taffelænder. Her vil en han med sin karakteristiske rødbrune farve nærmest lyse op. Samtidig er det som regel ikke svært at se dens kridhvide undergump og måske også det hvide øje. Hunnerne er straks sværere, men forbered dig ved at kigge grundigt i en god fuglebog. Hunnerne har altid den hvide undergump, men er mere afdæmpede i farverne.

Hvidøjet And er i vores område oftest blevet set i Røgbølle Sø. Men den kan sagtens opholde sig i betydeligt mindre søer, ja endda branddamme! Så hold godt øje.

Vær opmærksom på, at Hvidøjet And danner hybrider med Taffeland. Hvis du har mistanke om, at du har fundet en hybrid og ikke selv kan afgøre det, er der god hjælp at hente ved at lægge et billede af fuglen på Facebook-gruppen "Feltornitologen". Her er der masser af hjælpsomme fuglefolk.

Referat fra bestyrelsesmøde 6. september 2023

Vi holdt møde hos Bo Kayser.

Deltagere: Jytte Fuglsang Nissen (JFN), Jan Blichert-Hansen (JBH), Bente Larsen (BL), Finn Jensen (FJ), og Bo Kayser (BK, referent).

Afbud m.m.: Steen Knarberg (SK), Stig Jürgensen (SJ), Flemming Pagh Jensen (FPJ), Birgitte Norby (BN) og René Christensen (RC).

Mødeindhold

1. Valg af referent og mødeleder

BK referent. Vi klarede os uden mødeleder.

2. Godkendelse af referatet og tilføjelse af punkter til dagsordenen

Referat godkendt tidligere. Nyt til dagsorden fremgår af referatet.

3. Generalforsamling 2024

Afholdelse blev aftalt til at finde sted lørdag den 3. februar klokken 13-15. JFN vil bestille lokale på Saksøbing Vandrerhjem og siden bestille kaffe og kage. BK vil annoncere.

4. Nyt fra projekter/ansvarsområder

Projekt Ørn lokalkoordination

FJ er ved at modtage skemaer fra områdets redekoordinatorer om forløbet af årets ynglesæson.

Projekt Stor Skallesluger

JBH: Tal om årets yngleresultater er ved at blive indsamlet.

Projekt Redekasser i naturoaser i Lolland Kommune

BK: Susanne M. Andersen står for dette projekt i samarbejde med kommunen. Se foregående nummer af Strømstæren. Samarbejdsrunde mellem kommunen og DOF blev afholdt 5. september, hvor bl.a. opsætning af informationstavler og flere redekasser blev diskuteret.

Ture og møder

BK: Til indberetningen for den kommende periode til Fugle & Natur er der indkommet to møder og ingen ture. Desuden vil generalforsamlingen blive afholdt i perioden, som går til 10. februar 2024.

Kommunekontakter

Intet nyt.

Økonomi

JFN fremlagde regnskab år-til-dato. Der mangler ikke penge til de planlagte aktiviteter.

5. Andet

Rasmus Momme havde søgt om 5.000 kr. i støtte til deltagelse i Bird Fair konference i Ecuador. Det blev besluttet at give Rasmus det ønskede beløb, imod at han skriver en artikel om rejsen til Fugle & Natur. Hvis Fugle & Natur ikke tager artiklen, vil den blive bragt i Strømstæren.

6. Næste møde

Nyheder fra DOF Storstrøm

13. december klokken 18-21 hos FPJ afsluttende med julefrokost. JFN sørger for mad og drikkevarer.

7. **Eventuelt**

Praksis for e-mail debat i bestyrelsen. Efter forslag fra JFN besluttede vi at anvende "svar til alle", når debat i bestyrelsen foregår ved hjælp af e-mail.